

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 617/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Mašan, s. r. o, Školská 257, Veľký Slavkov, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marcel Mašan, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Poprad č. k. 18 Cb 10/2011-374 z 2. apríla 2019 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 1 Cob 47/2019-436 zo 6. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]

6. Otázky, ktoré sťažovateľ formuloval a ktoré mali byť Súdnemu dvoru predložené, zneli: „*Či ustanovenia nariadení článku 39 Nariadenia Rady ES č. 1255/1999 a článku 183 Nariadenia Rady ES č. 1234/2007 môžu byť aplikované priamo bez implementácie do vnútorného štátneho poriadku SR s priamou účinnosťou na subjekty vnútroštátneho slovenského práva?*“ a „*Či možno vyberať poplatky od účastníkov trhu s mliekom podľa Nariadenia Rady ES č. 1255/1999, keď účastníkom odvetvovej dohody nie je štát a táto časť Nariadenia Rady ES nebola implementovaná do vnútroštátneho práva SR?*“

7. Okrem splnenia podmienky rozhodovania krajského súdu ako súdu poslednej inštancie sťažovateľ uviedol, že súd rozhodujúci v poslednej inštancii nemá povinnosť predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, ak už takáto otázka bola v rozhodovacej činnosti Súdneho dvora rozobratá a nie je potrebné ju opätovne riešiť alebo ak ide o otázku, ktorá nemá význam pre posúdenie a rozhodnutie vo veci (*acte éclairé*), alebo ak výklad únievého práva je natoľko jasný, že nevzniká rozumná pochybnosť o jeho výklade (*acte clair*).

8. Vo vzťahu k podmienke, že Súdny dvor ešte predmetnú otázku neriešil, sťažovateľ tvrdí, že k predkladanej otázke neexistuje judikatúra Súdneho dvora. K podmienke označenej ako *acte éclairé*, teda, že otázka nie je pre súdenú vec významná, sťažovateľ uviedol, že účelom položenia prejudiciálnej otázky bolo zistenie, či nariadenia Rady ES č. 1255/1999 a č. 1234/2007 poskytujú právny základ ukladania poplatkových povinností účastníkom trhu s mliekom v členských štátoch Európskej únie, ak sú tieto ustanovenia fakultatívne, a preto ak má štát uvedené poplatky v úmysle vyberať, mal by tak učiniť prijatím vnútroštátnej právnej normy.

9. Z hľadiska posúdenia, či ide o taký jasný výklad únievého práva, že nevzniká rozumná pochybnosť o jeho výklade, sťažovateľ namieta, že keďže čl. 34 Nariadenia Rady ES č. 1255/1999 (sťažovateľ mal zrejme na mysli čl. 39 v zmysle formulovanej prejudiciálnej otázky, pozn.) má fakultatívnu povahu, nemožno konštatovať, že výklad tohto článku nevyvoláva pochybnosti a otázky. Sťažovateľ v súlade so závermi rozhodnutia Súdneho dvora vo veci CILFIT poukázal aj na jazykové verzie tohto ustanovenia v českom

a anglickom jazyku, pričom obe tieto verzie počítajú s fakultatívnosťou predmetného ustanovenia.

10. Už uvedené dôvody vedú sťažovateľa k záveru, že krajský súd mal povinnosť prerušiť konanie a ním formulované otázky preložiť Súdnemu dvoru. Ak tak neučinil, došlo podľa jeho názoru k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, poukazujúc aj na závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 128/2011.

11. Navyše je sťažovateľ toho názoru, že na uloženie povinnosti odvádzať poplatok na podporu spotreby a odbytu mlieka a mliečnych výrobkov na území Slovenskej republiky nie je dostatočný právny základ, pretože z dôvodu fakultatívnosti čl. 34 (sťažovateľ mal zrejme na mysli čl. 39 v zmysle formulovanej prejudiciálnej otázky, pozn.) Nariadenia rady ES č. 1255/1999 toto ustanovenie nemôže priamo ukladať povinnosti subjektom vnútroštátneho práva. Ak všeobecné súdy odvádzajú povinnosť sťažovateľa na úhradu predmetného poplatku z vnútroštátnej právnej úpravy – § 11 zákona č. 274/2006 Z. z. o podpore v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka účinného do 31. decembra 2007, ani tento argument podľa sťažovateľa neobstojí, pretože uvedený zákon bol účinný do 31. decembra 2007, teda v časovom období, za ktoré žalobca žiadal úhradu tohto poplatku, neexistoval platný právny základ na jeho vyberanie.

12. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada ústavný súd, aby nálezom vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť obom súdom späť na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatňuje aj nárok na náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

19. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

22. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

23. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. V súlade s § 422 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

25. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

26. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

27. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu a krajského súdu. K porušeniu označených práv malo podľa mienky sťažovateľa dôjsť tým, že všeobecné súdy nevyhoveli jeho návrhu na prerušenie konania a na predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti spochybňuje právny základ povinnosti na úhradu poplatku na podporu spotreby a odbytu mlieka a mliečnych výrobkov na území Slovenskej republiky, ktorá mu napadnutými rozhodnutiami bola uložená.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu

28. V tejto časti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mal možnosť svoje námietky proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu formulovať v jemu dostupnom riadnom opravnom prostriedku, t. j. v odvolaní, čo aj urobil. Primárne bolo úlohou krajského súdu ako odvolacieho súdu vysporiadať sa s argumentáciou sťažovateľa mierenou proti rozhodnutiu okresného súdu a ústavný súd nemá na opätovné posúdenie týchto argumentov právomoc v zmysle § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

29. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť z uvedených dôvodov (bod 28 tohto odôvodnenia) podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

III.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

30. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Ochrana ústavnosti nie je výlučnou úlohou ústavného súdu, ale všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Aj pre všeobecné súdy vyplýva priamo z ústavy (čl. 46 ods. 1) povinnosť chrániť v konaní a pri rozhodovaní nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, preto sa subsidiárna právomoc ústavného súdu uplatní až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. napr. IV. ÚS 236/07). Ak teda právny poriadok poskytuje sťažovateľovi iné právne prostriedky ochrany práv garantovaných ústavou alebo

medzinárodnou zmluvou, a to aj v podobe možnosti uplatnenia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov v konaní pred všeobecným súdom, nemôže sa pred ich vyčerpaním domáhať úspešne ochrany práv v konaní pred ústavným súdom. Konanie pred ústavným súdom predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 5/2013).

31. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde]. V prípade jej nesplnenia platí, že ústavná sťažnosť je neprípustná. Výnimkou z tohto pravidla je situácia, keď sťažovateľ preukáže, že právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Dôkazné bremeno pri preukazovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa spočíva na sťažovateľovi.

32. Argumenty sťažovateľa smerujúce proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu možno všeobecne označiť ako námietky proti právnemu posúdeniu (v zásade) nesporného skutkového stavu veci. Sťažovateľ priamo rozporuje právny základ nároku na odvod do mliečneho fondu, ktorý bol predmetom sporu pred všeobecnými súdmi, od čoho odvodzuje aj povinnosť krajského súdu podať prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru.

33. Možno konštatovať, že nesprávne právne posúdenie veci zakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP za súčasného splnenia podmienok podľa § 422 CSP, ktoré v tomto prípade splnené boli. Žaloba bola podaná 8. októbra 2010. Podľa § 1 ods. 1 písm. a) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 441/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma

minimálnej mzdy, účinného od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010 suma minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou bola vo výške 307,70 eur. Odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3 395,96 eur s príslušenstvom. Majetkový cenzus obmedzujúci podanie dovolania z dôvodu uvedeného v § 422 ods. 1 písm. a) CSP (napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy bez príslušenstva) teda vo veci sťažovateľa bol prekročený.

34. Ústavný súd si uvedomuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ústavný súd sa pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) môže obmedziť výlučne na formálne posúdenie jeho prípustnosti. Dovolanie neprichádza do úvahy ako účinný prostriedok nápravy najmä vtedy, ak je na prvý pohľad zjavné, že dovolanie je v danom prípade neprípustné, napríklad preto, lebo to výslovne vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 CSP, § 422 CSP a pod.). V okolnostiach prípadu sťažovateľa nešlo o žiaden z takýchto prípadov.

35. Ďalšou osobitnou výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ tvrdí a preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

36. Z podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky nepodal, čo na dopyt ústavného súdu potvrdil aj okresný súd. Sťažovateľ teda nevyčerpal všetky prostriedky nápravy, ktoré právny poriadok na ochranu jeho základných práv priznáva, a nevyužitie tohto prostriedku sťažovateľ neodôvodnil existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Z uvedeného dôvodu je podaná ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia

sťažovateľom označených základných práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu neprípustná v zmysle § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

37. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu